تحلیل روز

صابر گل عنبری
international@khorasannews.com

جنگ هفتاد و دو دولت!

لیبی به صحنه جنگ و کشمکش نیروهای بین المللی و منطقه ای تبدیل شده است. جنگی که امروز در لیبی در جریان است، میان مثلث مصر، عربستان و امارات و فرانسه، روسیه و به شکلی غیر مستقیم آمریکا با بلوک ترکیه و قطر است. هدف مشترک این مثلث عربی حذف اخوان المسلمین از قدرت در لیبی و به تبع آن در دیگر کشورهای آفریقایی از جمله تونس و همچنین مقابله با ترکیه و نفوذ رو به رشد آن در این قاره است. ترکیه نیز جدا از مسئله حمایت از این جریان اسلامی و دولت تحت حمایت آن و مقابله با مثلث عربی، لیبی را دروازه مهم بازیابی قدرت عثمانی در آفریقا و در کنار آن حفظ منافع دریایی خود در دریای مدیترانه در مقابله با ائتلاف اسرائیل، مصر و یونان می داند. مصر نیز فارغ از انگیزه تقابل با اخوان و ترکیه، در سایه مشکلات اقتصادی خود گوشه چشمی به هلال نفتی لیبی دارد و با توجه به سیر قهقرایی نقش و نفوذ تاریخی قاهره در منطقه عربی در چند دهه اخیر، می خواهد همه این اهداف را با بازگرداندن دولت پنهان به راس قدرت در لیبی محقق گرداند. روسیه نیز همچنان که گفته شد، انگیزه و هدف خاص خود را دارد اما انگیزه فرانسه نیز که مغرب عربی و بخش بزرگی از آفریقا را حیاط خلوت خود می داند و تاریخ استعماری طولانی مدتی در این منطقه دارد، واضح و مبرهن است. در این میان، به رغم بیم تاریخی اروپا از نقش روسیه در سرزمین های همجوار خود، فعلا فرانسه تزار روسی را در کنار خود در لیبی می بیند و اشتراک منافعی هر چند موقت آن ها را در کنار هم قرار داده است ولی پاریس به شدت نگران گسترش نفوذ ترکیه نه تنها در لیبی بلکه در مغرب عربی است و آن را خطری راهبردی برای منافع خود در این منطقه می داند و این را می توان در حملات تند دولت فرانسه به ترکیه در مقطع اخیر مشاهده کرد. به هر حال، چشم انداز روشنی برای حل بحران لیبی وجود ندارد و احتمالا تجربه سوریه در این کشور به شکلی دیگر تکرار شود. فعلا همه نگاه ها به نبرد ژئواستراتژیک سرت و جفره دوخته شده است که دولت وفاق ملی می خواهد با راه انداختن آن تحت حمایت نظامی ترکیه، این دو منطقه مهم را از سلطه حفتر خارج کند. اما مصر این مناطق را خط قرمز خود اعلام کرده و به نوعی تهدید به مداخله نظامی کرده است و امارات و عربستان نیز به نوعی تلاش می کنند قاهره را وارد یک چالش نظامی با آنکارا در لیبی کنند. ترکیه نیز به نظر می رسد برای این نبرد عجله دارد و سفر وزیر دفاع و رئیس ستاد مشترک ارتش ترکیه به طرابلس می تواند نشانی از حمله قریب الوقوع به سرت باشد. باید منتظر ماند و دید چه می شود.

قاب بین الملل

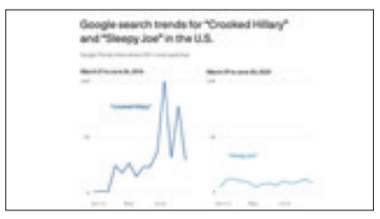

روند جست و جو در گوگل درباره دو عبارت "هیلاری متقلب" و "جو خواب آلود" که به ترتیب در سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۲۰ توسط دونالد ترامپ برای تخریب رقبای انتخاباتی وی، هیلاری کلینتون و جو بایدن به کار گرفته شد، نشان می دهد برخلاف سال ۲۰۱۶ که عبارت "هیلاری متقلب" در میان افکار عمومی بارها تکرار شد، این بار و در سال ۲۰۲۰، عبارت "جو خواب آلود" با استقبال مواجه نشده است.

کارتون روز

پوتین سپاس گزار ترامپ!

کارتونی که در آن نماد های مجسمه آزادی، کنگره آمریکا و بسیاری از نهادهای سیاسی آمریکا فروپاشیده است. در این طرح ولادیمیر پوتین پشت فرمان نشسته و این موفقیتش را مدیون دوران چهار ساله ریاست جمهوری دونالد ترامپ می داند. در این کارتون پوتین به ترامپ نگاه می کند و می گوید: بابت خدمتت متشکرم...

سی ان ان: اروپا در حال فاصله گرفتن از آمریکا و نزدیکی به پکن است

چرخش اروپا به سوی چین

به نظر می رسد نظم جدیدی در جهان به ویژه پس از روی کار آمدن ترامپ و همچنین شیوع کرونا در حال شکل گرفتن است. شبکه سی ان ان در گزارشی نوشت اروپا در حال استقلال بیشتر از آمریکاست و یکی از راه های آن را افزایش تعامل با چین به عنوان یک شریک اقتصادی و استراتژیک دانست. سی ان ان در این گزارش درباره شکاف در روابط فرآتلانتیک می افزاید: ائتلاف واشنگتن و اروپا اگرچه برای مدت بیش از ۷۰ سال به عنوان یک بنیاد و اساس محکم برای ثبات اروپا ایفای نقش کرده و پشتوانه ای برای ارزش های نظام غرب تحت رهبری آمریکا بوده است اما اکنون، به نظر می رسد مناسبات دیرین بین دو سوی اقیانوس اطلس در حال بازنگری و در آستانه دگرگونی های قابل توجه است. پیشتر در هفته جاری، اتحادیه اروپا از گنجاندن نام آمریکا در فهرست «کشورهای امن» خودداری کرد، این بدان معناست که از مسافران آمریکایی در کشورهای عضو این اتحادیه برای آینده ای قابل پیش بینی استقبال نخواهد شد که دلیل آن شمار بالای مبتلایان به کرونا در ایالات متحده است. این یکی از معدود مواردی است که اروپا بدون توجه به مناسباتش با آمریکا، مناسباتی که ده ها سال است در قالب روابط راهبردی قلمداد می شود، این ابرقدرت غرب را از فهرست اولویت ها خارج می کند. اگرچه به نظر می رسد شیوع کرونا دلیل این مهم باشد اما می تواند نقطه آغازی برای زاویه گرفتن اروپا از آمریکا قلمداد شود. نکته بحث برانگیز درباره اقدام اروپا برای پذیرفتن اتباع کشورهای مختلف در دوران شیوع کرونا این است که در همان فهرستی که اروپا حاضر نشده نام آمریکا را بگنجاند، نام چین به چشم می خورد. اروپا البته تاکید کرده که این یک اقدام سیاسی نیست. سی ان ان می نویسد: این ها نشانه هایی از انزوا و تنهایی آمریکا بیش از همیشه است. با این همه، سایرین در خفا چنین می گویند که اگر بروکسل می خواست این امر ناگوار را برای آمریکایی ها دلپذیرتر کند، می توانست دست کم مقداری طعم آن را شیرین کند. یک دیپلمات اتحادیه اروپا که خواسته نامش ذکر نشود، درباره نحوه اتخاذ این تصمیم اروپایی ها به سی ان ان گفته است: در گذشته، این احتمال وجود داشت اروپا برای جلب نظر و رضایت آمریکا، چین را از فهرست های این چنینی حذف کند اما حالا حالت عکس آن رخ داده است. حال مسافران آمریکایی به دلیل شیوع کرونا در ایالات متحده، برای آینده ای قابل پیش بینی اجازه ورود به اتحادیه اروپا را ندارند. شاید به نظر برسد که این رویداد، گواهی دال بر گسست مناسبات میان دو سوی اقیانوس اطلس است. بر کسی پنهان نیست که واشنگتن این روزها کمتر به امور اروپا علاقه نشان می دهد. همچنین کاملا مشخص است که کشورهای اروپایی به طور فعالانه جویای استقلال دیپلماتیک بیشتری از آمریکا هستند. این مسئله به ویژه برای ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا صادق است. یکی از راه هایی که بروکسل تصور می کند می تواند به واسطه آن از واشنگتن فاصله بگیرد، تعامل با چین به عنوان یک شریک راهبردی و اقتصادی است، به عبارتی دیگر، کاهش اتکا به یکی از ابرقدرت های جهان با برقراری توازن در مناسباتش با ابرقدرتی دیگر. براساس پیش بینی موسسه PricewaterhouseCoopers PwC چین در سال ۲۰۳۰ یعنی ۱۰ سال دیگر با پیشی گرفتن از آمریکا در صدر اقتصادهای جهان قرار خواهد گرفت. پکن در آن سال با ۳۸ تریلیون دلار تولید ناخالص داخلی، قدرت اول اقتصادی جهان و آمریکا با ۲۳ تریلیون دلار دومین قدرت اقتصادی جهان خواهد بود. بر این مبنا اقتصاد آمریکا ۱۰ سال دیگر ۶۰ درصد اقتصاد چین خواهد بود. سی ان ان در پایان می نویسد: ناظران سیاسی اتحادیه اروپا و آمریکا تصدیق می کنند که طی چهار سال گذشته این مسئله به لبه پرتگاه رسیده است و اگر ترامپ بتواند «جو بایدن» را در انتخابات ریاست جمهوری شکست دهد وضع بدتر هم خواهد شد. ترامپ، اتحادیه اروپا و به ویژه آلمان را یک رقیب اقتصادی می داند که به این معناست اگر دور دوم پیروز شود تنش ها بیشتر خواهد شد.

سعودی یک دانشگاه بین المللی و ۱۰۰ مدرسه دینی در سراسر افغانستان می سازد

عربستان به دنبال ترویج وهابیت در افغانستان

در حالی که برخی علمای افغانستان از شیوع افراطی گری در این کشور ابراز نگرانی می کنند، عربستان در گامی جدید برای گسترش وهابیت از ساخت ۱۰۰ مدرسه دینی در افغانستان خبر داد. «جسیم محمد الخادی» سفیر عربستان در کابل در دیدار با «فضل هادی مسلم یار» رئیس سنای افغانستان گفت سعودی در نظر دارد تا احداث دانشگاه بین الملل اسلامی در ولایت ننگرهار را آغاز کند و ساخت ۱۰۰ مدرسه دینی دیگر را نیز در افغانستان کلید بزند. سنای افغانستان در بیانیه ای به نقل از سفیر عربستان نوشت: پادشاه عربستان سعودی هزینه ۳۵ برنامه توسعه ای و تاسیس ۱۰۰ مدرسه دینی را برای افغانستان منظور کرده است و به زودی کار عملی ایجاد دانشگاه بین المللی اسلامی افغانستان در زمینی به مساحت ۱۶۰ هکتار در ولایت ننگرهار را نیز آغاز خواهد کرد. عربستان در حالی ولایت ننگرهار را برای ساخت این دانشگاه تعیین کرده بود که این ولایت مهم ترین پایگاه گروه تروریستی داعش در افغانستان به شمار می رود و سعودی ها برای ساخت این دانشگاه بودجه ۵۰۰ میلیون دلاری در نظر گرفته اند. قرار است دروس این دانشگاه بزرگ که ظرفیت بیش از ۱۰ هزار دانشجو را خواهد داشت به زبان عربی تدریس شود. کارشناسان بر این باورند که هدف عربستان از تدریس در این دانشگاه به زبان عربی احتمالاً استفاده از استادان مد نظر یا استادان سعودی است. گفتنی است به منظور تسلط کامل عربستان بر این دانشگاه و تحقق اهداف این کشور در افغانستان، مدیریت و پرداخت مخارج این دانشگاه پس از اتمام ساخت نیز با مقامات ریاض خواهد بود. چندی پیش نیز سخنگوی وزارت آموزش و پرورش افغانستان هم از توافق با عربستان برای تحویل ۹۹ هزار جلد کتاب آموزشی و تجهیزات برای کلاس های درسی خبر داده بود. عربستان در حالی تلاش هایش را برای ایجاد مدارس دینی در افغانستان افزایش داده که برخی از علمای افغانستان از تدریس دروس وهابیت در مدارس این کشور ابراز نگرانی کرده اند و از دولت افغانستان می خواهند از فعالیت مدارس دینی مروج وهابیت جلوگیری کند. کارشناسان بر این باورند عربستان سعودی از طریق ایجاد دانشگاه و توزیع کتاب های آموزشی، برای ترویج افکار وهابیت در افغانستان تلاش می کند زیرا گروه های تکفیری جایگاهی بین مردم افغانستان ندارند و به همین دلیل حکام سعودی و برخی کشورهای عربی در تلاش هستند از این طریق پایگاه فکری برای جریان های تکفیری ایجاد کنند.

چرا تبدیل موزه ایاصوفیه به مسجد جنجالی شده است؟

اردوغان میان گرایش مذهبی و بازی سیاسی

شریفی- تنها ۱۰ روز تا زمان اعلام رای نهایی دیوان عالی ترکیه برای تغییر کاربری «ایاصوفیه» از موزه به مسجد باقی است. صدور دستور تبدیل موزه ایاصوفیه به مسجد نه تنها در ترکیه بلکه در اروپا و آمریکا به یک موضوع بحث برانگیز بدل شده است. خصوصا کلیسای ارتدوکس که مرکز آن در یونان است. تغییر کاربری این مکان، ترکیه و یونان، دو عضو ناتو را که بر سر جزیره قبرس با یکدیگر تنشی دیرینه دارند وارد نبرد سیاسی جدیدی می کند. بسیاری از ناظران مسائل ترکیه معتقدند هم اکنون طرح دوباره این مسئله جنجالی، ناشی از تلاش های رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور این کشور برای بازسازی یا تحکیم رابطه با پایگاه اجتماعی محافظه کار-اسلام گرا در ترکیه و به ویژه شهر استانبول است. استانبول پایتخت اقتصادی و گردشگری ترکیه، کلان شهری بود که حزب عدالت و توسعه سال گذشته انتخابات شهرداری ها در آن را به اپوزیسیون واگذار کرد، یک واگذاری تلخ برای اردوغان و حتی با کاغذبازی حزب حاکم و برگزاری انتخابات مجدد هم نتوانستند اکرم امام اوغلو، نامزد حزب مخالف را از کرسی شهرداری استانبول بلند کنند. حالا ایاصوفیه به صدر اخبار ترکیه رفته است. «ایاصوفیه» یا به زبان یونانی «حکمت مقدس» شاهکار معماری قرن ششم میلادی، در سال ۵۳۷ میلادی به دستور «ژوستینین یکم»، امپراتور وقت رم شرقی ساخته شد. بنایی که در آن زمان عنوان بزرگ ترین کلیسای مسیحیت را از آن خود کرد و امپراتورهای بیزانس در این مکان تاج گذاری می کردند. با تصرف کنستانتین (استانبول کنونی) از سوی امپراتوری عثمانی در سال ۱۴۵۳ میلادی، این بنا به مسجد تبدیل شد. این وضعیت تا سال ۱۲،۱۹۳۵ سال پس از تاسیس جمهوری ترکیه پابرجا بود. آتاتورک، پدر ترکیه نوین، در راستای سیاست «مدرنیزاسیون» ترکیه نوظهور، ایاصوفیه را به موزه تبدیل کرد. در زمان ریاست جمهوری وی، رویکرد «عثمانی زدایی» از خط و زبان و لباس گرفته تا شکل حکومت و حقوق خصوصی و جزایی به شدت پیگیری و اجرایی شد. حالا میراث دار او، رجب طیب اردوغان در تلاش برای احیای شکوه از دست رفته دوران عثمانی است. با این حال، تصمیم اردوغان برای تغییر هویت «ایا صوفیه» از موزه به مسجد، می تواند به یکی از بزرگ ترین پیروزی های اسلام گرایان در تاریخ معاصر ترکیه تبدیل شود.

آمریکا حمله به سفارتخانه این کشور در عراق را شبیه سازی می کند

روزنامه لبنانی الاخبار با انتشار گزارشی با عنوان «اشغالگران آمریکایی حمله به سفارتخانه این کشور را شبیه سازی می کنند؛ تنها ترس و نه چیز دیگر» نوشت: آمریکایی ها به شدت از هدف قرار گرفتن مواضع وابسته به خود در عراق وحشت دارند. مانور نظامی اخیر آمریکایی ها که حمله موشکی به سفارت این کشور در بغداد را شبیه سازی می کرد همین مسئله را تأیید می کند. در ادامه این گزارش آمده است: شرکت امنیتی که وظیفه حمایت از سفارت آمریکا را در بغداد به عهده دارد، با هماهنگی نیروهای اشغالگر و در سایه سکوت رسمی عراقی ها، طی روزهای گذشته، سامانه دفاع موشکی پاتریوت را آزمایش کرد. یک منبع در وزارت کشور عراق اعلام کرد در جریان مانور نظامی اخیر، از بمب ها و پهپادهایی استفاده شد که مناطق مد نظر را هدف قرار می دادند. بسیاری از مسئولان و نمایندگان عراقی خواهان موضع گیری رسمی دولت علیه این مانور نظامی شدند. در سایه این وقایع، به نظر می رسد آمریکا به شدت از هدف قرار گرفتن مواضع خود در عراق وحشت دارد.

پیشخوان بین الملل

یاد خواهیم گرفت با کرونا همزیستی کنیم. نوربرت نوتنی، ویروس شناس سرشناس اتریشی / طرح روی جلد هفته نامه profil اتریش

نمای روز

آثار مکتوب و کتاب های تالیف شده توسط چهره های منتسب به جنبش دموکراسی خواهی در هنگ کنگ، چند روز پس از به اجرا درآمدن قانون جدید امنیت ملی در این منطقهٔ نیمه خودگردان تحت حاکمیت چین از کتابخانه‌ها بیرون کَشیده شدند. از میان این آثار، می توان به نوشته های جاشوا وونگ، یکی از مشهورترین فعالان دانشجویی و نیز آثار تانیا چان، نماینده سرشناس و دموکراسی خواه پارلمان منطقه ای اشاره کرد. در قانون امنیتی جدید هنگ کنگ هر گونه فعالیت جدایی طلبانه، اقدام تروریستی، تلاش برای براندازی یا حتی مداخلات خارجی در مستعمره سابق بریتانیا ممنوع اعلام شده و پکن مجازات های سختی را برای عاملان این جرایم در نظر گرفته است.